

בראשית נ ויחי

טו וַיִּרְאוּ אֶהֱיֹוסֶף
 בְּיָמֵת אָבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ
 יוֹסֵף וְהָשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ אֶת כָּל-
 הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ:

בעל המורים

טו לו ישטמנו יוסף.

כשחזרו מלקבור את אביהם עבר יוסף על הכור שהשליכוהו בו ובירך בדרך "כרוך שעשה לי נס במקום הזה". אמרו עדיין הוא זוכר בלבו מה שעשינו לו (תנחומא ויחי יז). יש מפרשים "לו ישטמנו יוסף", כלומר "הלוואי ישטמנו יוסף בלבו ולא יעשה לנו מעשה. ואם חפץ לעשות לנו ישיב לנו כל הרעה שגמלנוהו כי מה עשינו לו, גרמנו לו שנעשה מלך מחמת שמכרנוהו ונתגלגל הדבר ונעשה מלך במצרים, כן יעשה לנו:

רש"י

(כא) וידבר על לבם. דברים המתקבלים על הלב, עד שלא ירחס לכאן, היו מרננים עלי שאני עבד, ועל ידיכם נודע שאני בן חורין, ואני הורג אחכם, מה הצריות אומרות, כח של צמורים ראה, וְנִשְׁטַמְנוּ נהן ואמר לפי הס ולצסוף הרג אותם, יש לך אה שהורג את אחיו (ב"ר ק ט). דבר אחר עשרה נרות לא יכלו לכות ונר אחד וכו' (מגילה טו): (כג) על ברכי יוסף. כמרגומו, גלן בין צרכיו:

רבה

ויחי פרשה ק

מדרש

ה וישב יוסף מצרימה וגו' *

ר' לוי ור' יצחק (ר' לוי) אמר שלא זמנן לסעודה א"ר תנחומא הוא לא נתכוון אלא לשם שמים אמר לשעבר אבא מושיב לי למעלה מיהודה שהוא מלך ולמעלה מראובן שהוא בכור ועכשיו אינו בדין שאשב למעלה מהן והן לא אמרו בן אלא לו ישטמנו יוסף רבי יצחק אמר ה' הלך והציץ באותו הכור ה' א"ר תנחומא הוא לא נתכוון אלא לשם שמים והם לא אמרו בן אלא לו ישטמנו יוסף ויצונו אל יוסף לאמר אביך צוה וגו' * תני ר' שמעון בן גמליאל אומר גדול השלום (ב') שאף השכמים דברו דברים בדוים בשביל להטיל שלום בין יוסף לשכמים * הה"ד ויצונו אל יוסף לאמר וגו' והיכן צוה לא מצינו שצוה * כה תאמרו אל יוסף וגו' * אמר כך אחי חושדין אותי * וילכו גם אחיו * אמרו ליה חד בעית לך לעבדא הא כולנא לך לעבדין:

מתנות כהונה

ודייק סיפיה דקרא ויראלו אחי יוסף כי מה אביהם וגו' משמע שהרגישו בו סימני טהרה: שלא זמנן * לאכול על שלהו ועיין נפי' רש"י בחומש: רבי יצחק אמר * לפיכך אמרו לו ישטמנו לפי כשחזר יוסף מקבורת אביו הלך והציץ בלוחו בור שהשליכוהו בו אחיו: אלא ל"ש"ש * לבדך ברוך טעשה לי נס במקום הזה: לא בן חשבו אלא בוי * שחשנו ששכיל כך הציץ בלוחו בור להרואה שאומה נער עדיין נוגע בלבו וחששו שלא יבא לנאסף: